

Uporabnost IKT pri pouku slovenščine v 1. razredu Osnovne šole: nadaljujmo zgodbo

The Usefulness of ICT in Teaching the Mother Tongue (Slovene) in the First Class of Primary School: Let's Continue the Story

Bernarda Juvan
OŠ Franceta Prešerna Kranj
bernarda.juvan@guest.arnes.si

Povzetek

Predmetu slovenščina je v prvem razredu namenjenih 210 ur na leto (tj. 6 ur tedensko). Pri tem dajemo velik poudarek učenčevemu govoru, razvijanju sporazumevalnih zmožnosti, poslušanju, branju in pisanju. Za aktivno in ustvarjalno poučevanje slovenščine si pomagamo tudi z informacijsko komunikacijsko tehnologijo. Z učenci smo pripravili govorni nastop, kjer so učenci po poslušanju sami nadaljevali zgodbo in jo ilustrirali. Učence sem želela še dodatno motivirati, zato smo pri tem delu uporabili informacijsko komunikacijsko tehnologijo. V prispevku vam bom predstavila primer dobre prakse pri poučevanju slovenščine v prvem razredu, in sicer nadaljevanje zgodbe, ki so jo narisali učenci v nekaj slikah ter njen prenos na računalnik, tako da je nastala digitalna zgodba.

Ključne besede: informacijsko komunikacijska tehnologija, slovenščina, govor, poslušanje, branje, pisanje, zgodba, govorni nastop

Abstract

In this article I would like to present an example of a good praxis in teaching the mother tongue. The pupils have to continue the story by drawing pictures. Then we download the pictures to a computer and make a digital story. In the first class of primary school pupils attend 210 lessons (6 lessons per week) of Slovene language. In the lessons the main focus is on pupils' speech and on developing the communicative skills, such as listening, reading and writing. For active and creative teaching we use ICT. The pupils have to speak in front of the others, they have to listen to them and continue the story by illustrating it. We additionally motivate the pupils by using ICT. In this article I try to present a case of a good praxis in teaching the Slovene language.

Keywords: information-communication technology (ICT), Slovene language, speech, listening, reading, writing a story, speaking in front of the others

1 UVOD

Sodobni slovenski jezik je predvsem komunikacijski, usmerjen k razvijanju učenčeve zmožnosti sprejemanja in tvorjenja besedil. Z lastno dejavnostjo naj bi učenec sprva prek igre odkrival in preizkušal govorjeni jezik za sporazumevanje, razmišljanje, ustvarjanje, učenje. Za tvorjenje ustreznih besedil in za čim boljše razumevanje besedil je potrebno stvarno znanje, besedilotvorno znanje, jezikovno znanje, pragmatično znanje, retorično znanje. Vse to znanje pridobijo učenci postopno s poslušanjem in branjem besedil. Učence se navaja, da svoja besedila tvorijo čim bolj samostojno in ustvarjalno. V pouk vključujemo tudi nove medije, predvsem uporabo računalnika. Učenci imajo že nekaj praktičnih izkušenj, predznanja o uporabi računalnika iz vrtca ali od doma. Znajo prijeti miško in se z njo premikati po zaslonu, prav tako znajo uporabljati tipkovnico in na njej poznajo nekaj osnovnih tipk. Računalnik najpogosteje uporabljajo za igro in zabavo. Z uporabo računalnika pri pouku učence še dodatno motiviramo za delo in jih navajamo na aktivno in ustvarjalno učenje.

2 CILJI, KI SMO JIH DOSEGLI PRI NASTAJANJU DIGITALNE ZGODBE

- Pridobivajo si zaupanje do novega okolja in razvijajo pripravljenost za govorno nastopanje pred razredom.
- Navajajo se na poslušanje in pripovedovanje.
- Učenci »berejo« zgodbico ob ilustracijah, ki jih sami narišejo in jo samostojno zaključijo.
- Učenci vadijo razločen in naraven govor.
- Učenci si bogatijo besedni zaklad.

AKTIVNOSTI UČENCEV

- Učenci pripovedujejo pravljice, ki jih poznajo.
- Učenci poslušajo in sodelujejo ob poslušanju posameznih besedil, ki jih prebere učitelj.
- Izmišljajo si svoje domišljijske svetove, ubesedijo jih in ilustrirajo; tako ustvarijo svoje lastne pravljice, zgodbe.

3 PRIMER IZ PRAKSE: GOVORNI NASTOP *NARIŠIMO SVOJO ZGODBO*

Pri pouku slovenščine dajemo velik poudarek tudi sistematičnemu razvijanju učenčeve zmožnosti poslušanja besedil in govornega nastopanja. S tem želimo doseči, da bi postali učenci uspešnejši poslušalci in da bi znanje, ki bi ga pridobili s poslušanjem, uporabili pri tvorjenju svojih besedil ter s tem postali tudi boljši govorci.

Pri tem se učenci med seboj razlikujejo. Niso vsi enako zgovorni, nekateri so zelo zadržani, govorijo tiho, pred sošolci jih je strah govoriti glasno. Če pa se morajo pri tem še izpostaviti ter stopiti pred sošolce, je težava in zadrega pri nekaterih še večja.

Govorno nastopanje je za prvošolce ena od najtežjih sporazumevalnih dejavnosti, in sicer iz dveh razlogov:

- Ker poteka pred veliko skupino sošolcev, tj. pred javnostjo – zato morajo govoriti glasneje, počasneje, bolj razločno in čim bolj zborna, gledati morajo poslušalce ipd.
- Ker govorijo sami, torej brez sodelovanja sogovorca – zato se morajo na govorni nastop dobro pripraviti ter si čim boljše zapomniti pripravljeno besedilo, med govornim nastopom pa si morajo iz spomina priklicati besedilo. (Križaj Ortar..., Slovenščina v 1. triletnem devetletnem osnovne šole, str. 23).

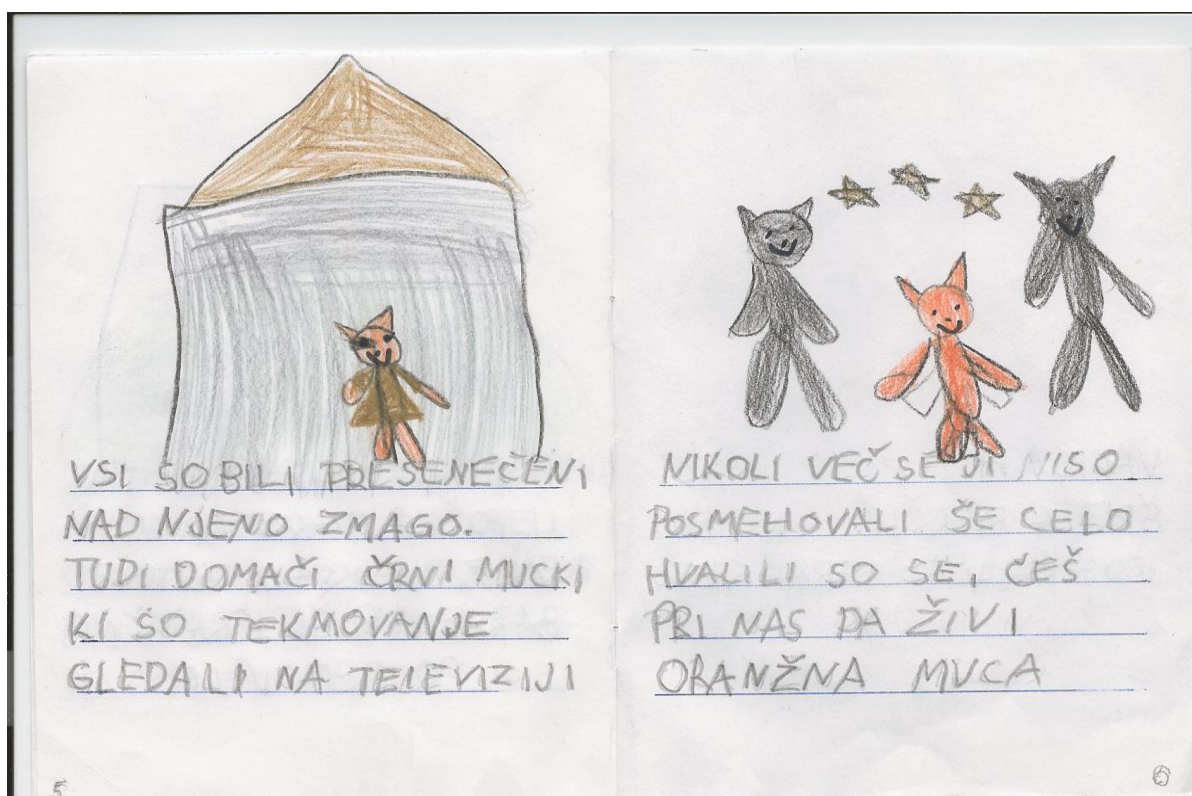
Pri tem smo želeli učencem pomagati in jih še dodatno spodbuditi, da uporabijo računalnik. Tisti učenci, ki imajo doma računalnik, znajo samostojno uporabljati didaktične računalniške programe. Pri slovenščini uporabljamo didaktični program Polžkovi koraki v svet glasov, črk, besed. Program je namenjen začetnemu opismenjevanju. Učenci z nalogami, ki jih najdemo v tem programu, razvijajo natančno opazovanje, boljšo orientacijo, slušno razločevanje besed, prepoznavanje začetnih in končnih glasov ter širijo besedišče.

Pri branju pravljice ali zgodbe so vedno vsi otroci sproti želeli videti tudi ilustracijo. Pri tem so otroci pozornost drug drugega zmotili s prerekanjem, kdo še ni videl slike. Tak način dela je bil kar moteč, tako za mene, kot za učence. Pri tem delu sem našla rešitev s pomočjo informacijsko komunikacijske tehnologije. Ilustracije v knjigi sem skenirala in tako smo s pomočjo diaproyektorja ilustracije ob branju pravljice ali zgodbe spremljali na platnu. Pri tem so učenci zbrano poslušali in se niso motili z govorjenjem. Vrednost prebranega je imelo večji učinek, ker so učenci pozorno in zbrano poslušali. Ob takem poslušanju učenci niso imeli težav pri odgovarjanju na učiteljeva vprašanja in tudi pri likovni obnovi ne, tako da so sami v nekaj slikah narisali nadaljevanje zgodbe in jo tudi zaključili po svoje. Nekateri učenci že pišejo in so svojim slikam dodali še besedilo. Pri tem so učenci delali z zanimanjem in veseljem, ker so vedeli da bomo te slike prenesli na računalnik s pomočjo informacijsko komunikacijske tehnologije. Narisano zgodbo smo skenirali in prenesli v program Power point. Učenci so se morali za govorni nastop dobro pripraviti ter si čim boljše zapomniti pripravljeno besedilo. Zato so imeli ta del za domačo nalogo, da so se lahko vsi dobro pripravili.

Najprej so učenci nastopali tako, da so sami pripovedovali ob slikah nadaljevanje zgodbe, katero so narisali v šoli. V šoli so pripovedovali ob računalniku s pomočjo diaproyektorja in platna. Pri tem so sami odprli program Power point in se s tipko enter premikali po slikah ob katerih so pripovedovali. Ko smo zaključili z govornim nastopom ob slikah, smo posneli učence, ki so prebrali besedilo ob svoji slikanici. Slikam smo tako dodali še zvok. Vsi učenci so želeli imeti svoje slikanice na računalniku in jih videti na platnu. Tako je nastala naša razredna slikanica, avtorji pa so bili vsi učenci našega razreda. Ker pa je bila slikanica tudi prenesena na računalnik, je nastala tudi digitalna slikanica.

Primer nadaljevanja zgodbe: ORANŽNA MUCA

4 ZAKLJUČEK

Vsi učenci so uspešno opravili govorni nastop. Uporabnost informacijsko komunikacijske tehnologije se je pokazala kot zelo dobra. V želji po uporabi informacijsko komunikacijske tehnologije so nastopili vsi učenci, tudi tisti, ki sicer ne bi povedali nič ali zelo malo. Z veseljem so si ogledovali svojo digitalno slikanico, ki smo jo naredili. Učenci so se veselili dela z računalnikom, pri tem delu so bili aktivni in ustvarjalni udeleženci, tudi motiviranost za delo je bila večja. Pri delu so postali samostojnejši, medsebojno so sodelovali in spoznavali tudi nove vire znanja.

Viri in literatura:

Križaj Ortar, M., Magajna, L., Pečjak, S., Žerdin, T. (2000). Slovenščina v 1. triletju devetletne OŠ, 1. del. Trzin: Izolit.

Učni načrt, program osnovnošolskega izobraževanja, slovenščina (2002). Ljubljana: ZRSŠ.

Pečjak, S. (1997). Z igro razvijamo komunikacijske sposobnosti učencev. Ljubljana: ZRSŠ.